

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیامی از وظیفه‌شناسی و ایثار

زندگانی حضرت ابوالفضل علیه السلام

دکتر علی قائمی

مجلس شورای اسلامی ایران

پیامی از وظیفه‌شناسی و ایثار زندگانی

حضرت ابا الفضل (ع)

دکتر علی قائمی امیری

ناشر ♦ پیام مقدس

نوبت و تاریخ چاپ ♦ اول - بهار ۱۳۸۵

تیراژ ♦ ۳۰۰۰ جلد

قیمت ♦ ۵۰۰ تومان

ISBN: 964 - 9925 - 15 - 5 ♦ شابک: ۵ - ۱۵ - ۹۹۲۵ - ۹۶۴

حق چاپ و نشر برای نشر پیام مقدس محفوظ است

آدرس مکاتبات: قم، صندوق پستی ۴۱۱۴ - ۳۷۱۸۵

تلفکس: ۷۷۴۹۹۰۶ - ۰۲۵۱

مرکز پخش: ۰۹۱۲۳۵۳۰۳۱۵ - ۰۹۱۲۵۵۲۴۲۱۸

فهرست

- پیشگفتار ۷

خاندان او

۱. اجداد گرانقدرش ۱۱
۲. پدر ۱۳
۳. مادر او ۱۵
ازدواج با ام‌البین ۱۶

مراسم ازدواج

- ولادت ۱۸
سرور و نشاط ۱۹
مراسم اسلامی ۲۰
نام و القاب ۲۱

خویشان و بستگان

- خانواده ۲۶
برادران و خواهران ۲۷
دیگر برادران ۲۷
عموها و دایی‌ها ۲۸

مراحل زندگی

۱. دوران کودکی ۳۱
۲. دوران نوجوانی ۳۲
۳. دوران جوانی ۳۴

۴. دوران میانسالی ۳۵

وصف او

۱. در بعد بدن ۳۷

در چهره و جمالش ۳۸

در سلسله نسبی ۳۹

۱. از نظر نسب ۳۹

۲. از نظر شخصیت ۴۰

در خدمت پدر

۱. وراثت ۴۱

۲. همدلی و مراققت ۴۲

۳. تلاش و اکتساب شخصی ۴۳

۴. تذکرها و هشدارهای عملی ۴۴

رابطه‌ی او با خاندان علی

با پدر ۴۶

با مادر ۴۷

با حسن و حسین ۴۷

با زینب ۴۸

با برادران ۴۸

با زنان حرم ۴۸

ازدواج و فرزندان

همسر او ۵۰

فرزندان او ۵۱

نوده‌ها و نواده‌ها ۵۲

صفات عبادی او

دین و ایمان او ۵۳

پیروز در آزمایش‌ها ۵۴

تقوای او ۵۵

در بُعد عبادت ۵۶

در هدایت ۵۶

صفات اخلاقی او

۱. غیرت ۵۹

۲. سخاوت او ۶۰

۳. وفاداری ۶۰

۴. طرد ذلت‌ها ۶۱

۵. ایثار ۶۲

۶. کمک‌رسانی و سقایت ۶۲

۷. دیگر صفات اخلاقی او ۶۳

شجاعت او

۱. در شجاعت خاندان او ۶۵

۲. شجاعت او در صفین ۶۷

۳. در عاشورا ۶۸

۴. رجزها ۶۹

رابطه‌ی ابوالفضل با امام

۱. در ارتباط با امام ۷۲

۲. رابطه‌ی امام با او ۷۴

۳. مقام او ۷۵

مشاغل او

شغل او ۷۶

در جریان عاشورا ۷۷

در حفظ شهادت

یاران عاشورا ۸۱

همت برای سقایت ۸۴

شهادت

۱. خروج از شریعه ۸۶
۲. قطع دست‌ها ۸۷
۳. افتادن بر خاک ۸۸
۴. احاطه‌ی او ۸۹

امام بالای سر او

۱. امام به سوی عباس ۹۰
۲. در کنار عباس ۹۱
۳. سخن گفتن با عباس ۹۲
۴. در وصف بدنش ۹۳
۵. سن و مدفن او ۹۴

سواران

۱. مادرش ۹۶
۲. امام سجاد(ع) ۹۸
۳. دیگران ۹۹

زیارت‌ها، کرامت‌ها و درس‌ها

۱. زیارت او ۱۰۱
۲. عنایات او ۱۰۳
۳. درس‌هایی از عباس ۱۰۴

یشگفتار

نام حضرت عباس فرزند امیرالمؤمنین(ع) نامی بس آشنا و مقدس است بخصوص با کنیه‌ی ابوالفضل(ع) و لقب باب الحوائج؛ آنچنان که به این نام قسم می‌خورند، و حقانیت هر پیمان و شراکتی را با اسم او تضمین می‌کنند.

چه بسیار نذرها و بیمه‌ها که به اسم آن حضرت منعقد می‌شود، مانند رانندگانی که بر روی اتومبیل خود می‌نویسند بیمه‌ی ابوالفضل(ع)، شرکت با ابوالفضل و چه بسیار مردان و زنانی که او را واسطه‌ی برآوردن حاجات خود نزد خدا قرار می‌دهند.

این اقدام‌ها و تعهدات از سوی شیعیان جای شگفتی نیست، چرا که آنان حضرت ابوالفضل، این شهید نامدار کربلا، فرزند علی(ع)، برادر باوفای حسین(ع) و سقا و علمدار واقعه‌ی عاشورا را می‌شناسند. شگفتی این است که حتا پیروان دیگر ادیان، و حتا طرفداران شبه ادیان (مثل سیک‌ها) نیز برای او

حرمت قایلند. در ایران، بخصوص، در تهران آرامنه نیز به احترام حضرت ابوالفضل(ع) در عزاداری‌ها، سینه‌زنی‌ها و زنجیرزنی‌های ایام عاشورا شرکت و به نام او نذرهای می‌کنند، در اطعام روز عاشورا سهیم می‌شوند و حتی برای اینکه مسلمانان غذای آنان را رد نکنند قسم می‌خورند که این غذا پاک و آشپز آن مسلمان است.

از تاریخ شهادت حضرت ابوالفضل هزار و سیصد و شصت و پنج سال می‌گذرد، اما نام او با عاشورا و امام حسین(ع) چنان گره خورده است که مردم، همه ساله در روز عاشورا و تاسوعا برای زنده نگه داشتن یاد این شهید از خانه‌های بیرون می‌ریزند و در مصیبت شهادتش دیوانه‌وار بر سر و سینه می‌زنند.

عبّاس، شخص دوم واقعه‌ی عاشورا و نامش در کنار نام حسین است. هر جا صحبت از شهید و شهادت می‌شود، نام عبّاس هم در آن می‌درخشد. هر گاه حرفی از وفا به میان آید، عبّاس سرمشق وفاداری معرفی می‌شود، مردم او را سرور سقّیان و علمداران می‌دانند و بالاخره هر جا سخن از شهادت جانسوز، دست‌های بریده، و بدن قطعه قطعه است یاد عبّاس زنده می‌شود.

رمز این یادآوری و عظمت، در اخلاص و وفا و ایمان و تقوای او، در پیوندش با ولایت حسین و در ایثار جانش برای خداست. در عرصه‌ی شهادت کسی به مقام والای او دست نیافته است. پس از مقام انبیاء و امامان، چه کسی برتر از

عبّاس؟ باغیرت‌تر، فداکارتر و باوفاتر از عبّاس؟ حق همان است که امام سجّاد(ع) در شأن او فرمود:

در قیامت برای عمویم عبّاس درجه و رتبه‌یی ست که همه شهیدان تاریخ، بر آن مقام غبطه می‌خورند، زیرا او بود که در راه اسلام همه چیزش را فدا کرد: دو دستش را، چشمش را، سینه‌ی پر از اسرارش را، فرق سرش را، اجزای بدنش را... پیکرش آن قدر قطعه قطعه شده بود که برای دفن، ناگزیر آن را جمع نمودند و در عبایش پیچیدند و دفن کردند.^۱

آنچه در این جزوه‌ی محدود می‌بینید، بیانی‌ست بس مختصر در معرفی حضرت ابوالفضل العبّاس و شرح موقعیت و زندگی او وصفِ شأن او، زندگی‌اش در کنار پدر و برادران، خاندان و فرزندانش، صفات اخلاقی و عبادی، جرئت و شجاعت و مسئولیت‌های او در واقعه‌ی عاشورا و درس‌هایی که می‌توان از او و برخوردهایش آموخت.

ما هم‌چنین از جریان شهادت و سوگواران او سخن می‌گوییم تا دوستداران اهل بیت دریابند که این شهید بزرگوار در راه مجاهده برای احیای اسلام، چه کوشش و تلاش ارزنده‌یی از خود نشان داد، باشد که باز هم درس‌های نویی را از او بیاموزیم.

کارمان در این تحقیق محدود، جمع‌آوری مطالب از منابعی بود که عناوین آن در همین جزوه آمده است و خوانندگان باید

(۱) العبّاس(ع) ناسخ التواریخ: عمدة المطالب.

سپاسگذار کسانی باشند که در این راه پیشکسوت و پیشگام هستند. با روش فیش برداری، نکات اساسی را استخراج کرده، پس از دسته‌بندی آن را به نگارش درآوردیم.

تیپ خوانندگان فرضی ما، نوجوانان و جوانان هستند، اگرچه دیگر اقشار هم می‌توانند به تناسب از آن بهره‌ی گیرند. بی‌شک مطالعه‌ی این اثر، می‌تواند بر سطح معرفت و دانش‌مان بیفزاید، که در این صورت رابطه‌ی ما با حضرت ابوالفضل، آگاهانه‌تر و با ارزش‌تر خواهد بود.

از خدای بزرگ برای طی طریق در مسیر رشد و کمال، مدد می‌طلبیم و دست توشل به دامن پاکان و آبرومندان درگاه او دراز می‌کنیم، باشد که خاصان درگاهش ما را در این مقصد یاری رسانند و همگامی با شهیدان نصیب‌مان گردد.

تهران - علی قاسمی

۸۴/۴/۳۰